

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 22 sierpnia 2018 r.

Poz. 5720

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY MAŁOPOLSKIEGO

z dnia 21 sierpnia 2018 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy rtm. Witolda Pileckiego w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica

Na podstawie art. 6 ust. 2 i ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 oraz w związku z art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1103 z późn. zm.) po uzyskaniu opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność dotychczasowej nazwy XX-lecia z przepisami ww. ustawy zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy o dotychczasowej nazwie „XX-lecia” położonej w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica nadaje się nazwę: **„rtm. Witolda Pileckiego”**.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Wojewoda Małopolski
Piotr Ćwik

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1103), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1389) oraz ustawą z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2495).

W myśl normy określonej przepisem art. 1 ustawy, nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, nadawane przez jednostki samorządu terytorialnego nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować (ust. 1). Zgodnie z ustawą, za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989 (ust. 2).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. W myśl natomiast art. 6 ust. 2 w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Z uwagi na powyższe unormowania Rada Gminy Charsznica miała ustawowo określony termin do dokonania zmian nazwy ulicy w oparciu o przepisy ww. ustawy. Wobec niepodjęcia wymaganych prawem czynności w terminie do 2 września 2017 r. i nie dokonania zmiany nazwy ulicy „XX-lecia” położonej w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica, obowiązek nadania nazwy ulicy zgodnej z przepisami ustawy należy do Wojewody Małopolskiego.

W myśl przepisów ustawy wydanie zarządzenia zastępczego przez wojewodę wymaga opinii Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej: IPN) potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (art. 6 ust 3 ustawy). Oczekiwanie na opinię IPN wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego (art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 *in fine* ustawy).

W dniu 26 września 2017 r. do Wojewody Małopolskiego wpłynęło pismo Pana dr. Jarosława Szarka, Prezesa Instytutu Pamięi Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (pismo z dnia 19 września 2017 r., znak: BPR-0701-20(43)/15), zawierające wykaz nazw ulic w województwie małopolskim, które spełniają normy

art. 1 i art. 6 ww. ustawy. Jedną z nazw ujętych na ww. wykazie była nazwa ul. XX-lecia w miejscowości Miechów–Charsznica w gminie Charsznica.

Wojewoda Małopolski pismem z dnia 18 października 2017 r. (znak: WN-II.4100.495.1.2017) wystąpił do Dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie z wnioskiem o wydanie opinii czy obowiązująca w dniu wejścia w życie ww. ustawy nazwa ulicy XX-lecia jest zgodna czy też jest niezgodna z przepisami rzeczonyj ustawy. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 16 lipca 2018 r. (pismo z dnia 10 lipca 2018 r., znak: BUW-940-20(46)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ulicy XX-lecia w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica wypełnia normę art. 1 ust. 1 ustawy.

Z treści opinii wynika, co następuje – cyt.: „(...) upamiętnione we wskazanej nazwie wydarzenie, w postaci rocznicy utworzenia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, symbolizuje komunizm w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy.

Nazwa ulicy została przyjęta jako wyraz upamiętnienia 20. rocznicy powstania PRL. Jak wynika m.in. z zachowanego w zasobie Archiwum Państwowego w Kielcach protokołu z posiedzenia Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Charsznicy z 12 grudnia 1969 r. (*Protokół nr 12/69 z posiedzenia Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Charsznicy odbytego w dniu 12 grudnia 1969 r. w lokalu Prezydium GRN w M-Charsznicy; AP Kielce, sygn.: 21/1983/36, k. 219-220*) nazwa ulicy brzmiała: *XX-lecia PRL*. Używanie obecnie nazwy skróconej nie zmienia przedmiotu upamiętnienia, czyli 20. rocznicy utworzenia przez Józefa Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, co traktowano jako moment narodzin PRL.

Nazwa Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) była oficjalną nazwą niesuwerennego, zależnego od Związku Sowieckiego państwa komunistycznego, formalnie przyjętą 22 lipca 1952 r. Funkcjonowała oficjalnie do 31 grudnia 1989 r. Zarówno w okresie komunizmu, jak i po odzyskaniu niepodległości przyjęło się nazwą PRL określać także okres wcześniejszy, tj. lata 1944-1952, stąd jako punkt odniesienia do świętowania kolejnych rocznic istnienia PRL komuniści przyjmowali fikcyjną datę stworzenia przez Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, tj. 22 lipca 1944 r. Stąd też władze komunistyczne bardzo często nadawały ulice lub osiedla odnoszące się do rocznic utworzenia PKWN i traktowały jako rocznice powstania PRL.

Nazwę PRL oficjalnie wprowadzono do Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, ogłoszonej 22 lipca 1952 r. po uwzględnieniu wszystkich poprawek naniesionych przez Józefa Stalina.

W związku z powyższym nazwa upamiętniająca XX-lecie PRL wpisuje się w gloryfikację funkcjonującego pod sowiecką ochroną na ziemiach polskich totalitarnego, komunistycznego systemu władzy, budowanego na polskich ziemiach od 1944 roku przez Związek Sowiecki wbrew suwerennym prawom Rzeczypospolitej Polskiej. Pełna zależność PRL od ZSRS pociągała za sobą realizację przez jej władze w całym okresie istnienia priorytetów polityki sowieckiej, traktowanych jako nadrzędne wobec interesów obywateli polskich. Immanentnymi cechami PRL były likwidacja gospodarki wolnorynkowej, gwałcenie swobód obywatelskich i praw człowieka oraz liczne - w myśl obowiązującego prawa

niepodlegające przedawnieniu - zbrodnie (...) popełniane pod osłoną instytucji państwowych PRL.

Nazwa w takim kształcie siłą rzeczy wciąż utrwała tezy propagandy politycznej i indoktrynacji społeczeństwa z okresu komunizmu. Faktycznie stanowi wyraz lekceważenia pamięci ofiar komunistycznego totalitaryzmu oraz braku szacunku dla dorobku walki Polaków o wolność obywatela i niezawisłość Państwa w XX wieku.

(...) W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż nazwa *XX-lecia*, odnosząca się do dwudziestej rocznicy powstania PRL, stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust. 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną rocznicę upamiętnia. Tym samym sama nazwa propaguje komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.”

Dokonując oceny zgodności z art. 1 ustawy nazwy ulicy *XX-lecia* w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica w kontekście wydanej przez IPN opinii potwierdzającej niezgodność tej nazwy z przepisami ustawy, organ nadzoru podnosi co następuje.

Zgodnie z przywołanymi wyżej przepisami ustawy, organ nadzoru występuje do IPN o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy z art. 1 ustawy. Wydanie przez IPN opinii potwierdzającej tę niezgodność jest obligatoryjnym elementem procedury zmierzającej do wydania zarządzenia zastępczego nadającego nazwę zgodną z przepisami ustawy. W ocenie organu nadzoru przedmiotowa opinia nie może być traktowana tylko i wyłącznie jako zajęcie stanowiska w sprawie, jest to bowiem akt potwierdzający niezgodność istniejącej nazwy z art. 1 ustawy. Opinia ta została wydana przez IPN, który zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1575 z późn. zm.) został utworzony w celu realizacji zadań określonych w jej art. 1. W tym stanie rzeczy opinia ta winna być traktowana jako opinia wydana przez instytucję, która w swoim ustalonym ustawowo zakresie zadań i kompetencji ma m.in. obowiązek dokumentowania zbrodni nazistowskich, zbrodni komunistycznych, represji z motywów politycznych oraz działalności organów bezpieczeństwa państwa, ale także prowadzenia działań w zakresie edukacji publicznej i formułowania wniosków dotyczących edukacji historycznej oraz prowadzenia działań związanych z upamiętnianiem historycznych wydarzeń, miejsc oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa Narodu Polskiego, zarówno w kraju, jak i za granicą, a także miejsc walk i męczeństwa innych narodów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

Potwierdzenie niezgodności nazwy z ustawą o zakazie propagowania komunizmu (...) pochodzi zatem od instytucji, która została powołana do szerokiej działalności w zakresie obejmującym wiedzę historyczną, dotyczącą okresu od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r. i która w ramach tej działalności prowadzi badania naukowe nad porozbiorową i najnowszą historią Polski oraz gromadzi i opracowuje dokumenty pochodzące z tego okresu. Opinia ta ma zatem charakter oświadczenia wiedzy i w tym znaczeniu jest ona dla organu nadzoru istotna.

Godzi się nadto zauważyć, iż podstawowym założeniem ustawodawcy było usunięcie z przestrzeni publicznej nazw upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny, za niedopuszczalne uznano także nazwy, które propagują komunizm w ten sposób, iż nazwy te odnoszą się do osób, organizacji,

wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944 – 1989. Jak wynika z projektu rzeczony ustawy (cyt.): „Mimo upływu ponad 25 lat od zmian ustrojowych w Polsce ulice, place i inne obiekty wciąż mają komunistycznych patronów. (...) ustawodawca nie może pozwolić na propagowanie symboliki komunistycznej, gdyż byłoby to demoralizujące dla społeczeństwa. Na równi z komunizmem należy potraktować wszystkie inne ustroje totalitarne. Odmienne stanowisko byłoby wyrazem preferencji dla innych niż komunizm ustrojów totalitarnych, a podkreślenia wymaga, że w polskim systemie prawa wszystkie ustroje totalitarne są traktowane tak samo”.

Wydając niniejsze zarządzenie zastępcze organ nadzoru uznał, iż opinia sporządzona została przez podmiot legitymujący się odpowiednimi uprawnieniami (ustawowo zakreślonymi kompetencjami) oraz wiedzą fachową i pod względem formalnym nie budzi zastrzeżeń, nadto została sporządzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i wymogami wynikającymi z ww. ustawy. Opinia jest przekonująca i stanowi wiarygodny dowód w sprawie.

Również samodzielne ustalenia dokonane przez organ nadzoru w odniesieniu do nazwy ulicy „XX-lecia” potwierdzają, iż dotychczasowa nazwa ulicy XX-lecia w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica odnosi się do wydarzenia symbolizującego komunizm. Ponadto nazwa ta propaguje komunizm także i w ten sposób, iż odwołuje się wprost do wydarzenia symbolizującego represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989, a zatem spełnia także przesłankę, o której mowa w art. 1 ust. 2 ustawy.

Zgodnie z wykładnią językową pojęcie „symbolizować” oznacza przedstawiać coś pod postacią symbolu, być symbolem czegoś (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 979). Symbol zaś to znak umowny, występujący zwykle w formie wizualnej, pełniący funkcję zastępczą wobec pewnego przedmiotu (pojęcia, stanu, rzeczy, itp.) i przywołujący ów przedmiot na myśl (budzący związane z nim reakcje; tak: Słownik języka polskiego PWN, red. M. Szymczak, t. 3, Warszawa 2002, s. 354). „Propagować” natomiast to szerzyć, upowszechniać idee, hasła, myśli (zob. Słownik Języka Polskiego, oprac. E. Sobol, Warszawa 2005, s. 761, 979).

W uwzględnieniu powyższego stwierdzić należy, iż fakt honorowania wydarzenia w postaci rocznicy utworzenia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w nazwie ulicy sprawia, iż posiada ona charakter nazwy upamiętniającej wydarzenie ściśle związane z ustrojem komunistycznym, a zatem symbolizujące oraz propagujące komunizm.

W świetle powyższego stwierdzić zatem należy, iż Wojewoda Małopolski podziela w całości ustalenia dokonane przez IPN dotyczące niezgodności nazwy ulicy XX-lecia w miejscowości Miechów-Charsznica w gminie Charsznica z przepisami ustawy. Ustalenia te są kluczowe, z punktu widzenia wydania niniejszego zarządzenia i nie mogły zostać poczynione w oderwaniu od dokonanych faktów historycznych.

Na mocy art. 6 ust. 2 i ust. 3 w zw. z art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego nadającego ulicy o dotychczasowej nazwie „XX-lecia” nazwę: **rtm. Witolda Pileckiego**.

Rtm. Witold Pilecki (1901-1948) był rotmistrzem kawalerii Wojska Polskiego, współtwórcą powołanej w 1939 r. organizacji konspiracyjnej „Tajna Armia Polska”. W 1940 r. trafił jako ochotnik do KL Auschwitz, gdzie był głównym organizatorem konspiracji.

W 1943 r. uciekł z obozu. Był autorem raportów dotyczących Holocaustu. Był żołnierzem Armii Krajowej, brał udział w Powstaniu Warszawskim. Skazany przez komunistyczny sąd na karę śmierci i zamordowany w więzieniu mokotowskim na Rakowieckiej w Warszawie.

Mając na uwadze okoliczność, iż Rada Gminy Charsznica nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy XX-lecia w ustawowo określonym terminie, wydanie niniejszego zarządzenia jest konieczne i uzasadnione.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie w terminie 30 dni od dnia doręczenia tego zarządzenia, którą to skargę należy wnieść za pośrednictwem Wojewody Małopolskiego.

Prawo wniesienia skargi przysługuje Radzie Gminy Charsznica na podstawie uchwały Rady Gminy Charsznica.

Zarządzenie zastępcze otrzymują:

- 1) Rada Gminy Charsznica
- 2) Wójt Gminy Charsznica
- 3) Prezes Rady Ministrów
- 4) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- 5) Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
- 6) Główny Urząd Statystyczny
- 7) aa